

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Instrvctio R. P. Bartholomæi Riccii Societatis Iesv
Theologi De Modo Recte Meditandi De Rebus Divinis**

Ricci, Bartolomeo

Mogvntiæ, 1605

5. De Curiositate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59608](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59608)

*labor Hierusalem in lucernis, id est, exami-
nabo te.*

De Curiositate.

C A P. V.

CURIOSITAS est, quando inordinato
desiderio & studio rei alicuius notitia
expetitur. Quod primo fit, quando debitæ
circûstantiæ loci, temporis, personæ, quan-
tatis, &c. desiderantur. vt si quis studeat
tempore sacre Missæ. Secundo, quando ma-
la aliqua circumstantia intercurrit. vt si
cui in studio scopus propositus est superâ-
di alios, & gloriam aucupandi, vt fecerant,
de quibus scribit S. Augustinus in libro de *Aug. 2.*
moribus Ecclesiæ. Sunt, inquit, qui desertis 21,
Virtutibus, & nesciētes, quid sit Deus, & quā-
ta sit maiestas semper eodem modo manentis
natura magnum aliquid se agere putant, si
vniversam istam corporis molem, quam mun-
dum nuncupamus, curiosissimè intensissimèq;
perquirant. Vnde etiam tanta superbia gignit-
tur, vt in ipso cælo, de quo disputant, sibi met
habitare videantur. Eodem modo delin-
quitur, quando studium refertur ad rem a-
liquam quæ sine peccato non potest exer-
ceri, vt ad beneficia, quibus corporis, &

Kk ; ani-

animarum salus è medio tollitur: Item ad discenda amphibologica dicta, quibus homines decipiantur, vt fecere quos arguit *Ier. 9.* Ieremias propheta dicens. *Docuerunt linguam suam loqui mendacium: Et iniquè agerent. laborauerunt.* Tertio, quando studia, ad quæ ex obligatione quis tenetur, commutatur cum inutilibus, & officio ac statui non congruentibus. vt si scholaris occupet se legendis rebus militaribus, vel tradat se aucupio & piscationi. Cum quo conuenit, quod S. Hieronymus scribit ad Damasum Papam de filio prodigo, *Sacerdotes dimissis Euangelis & prophetis Videmus comedias legere, & amatoria Bucolicorum Versu canere.* Quarto quando res bonæ quidem ediscuntur, sed à quibus nō licet, vt à demonibus, energumenis, magis, sagis, incantatoribus, alijsq; id genus vel quando quis optat per somnia cognoscere futura, vel res alterius vitæ, vt in quo statu sit talis vel talis anima Quam curiositatem B. Augustinus in libro de vera religione tribuit priscis philosophis, dicens *Nescio, an philosophi impeditur à fide vitio curiositatis in percontandis demonibus.* Quinto, quando rerum creaturarum notitia non refertur ad cognitionem Dei creatoris, aut in ea intentione *quis*

quispiam sibi complaceret. In *consideratione*, inquit ibidem B. Augustinus, *creaturarum non est vana & peritura curiositas exercenda: sed gradus ad immortalia & sempermanentia faciendus*. Sexto, quādo quis sublimiora scrutari conatur, quam ingenii captus ferat. vt si muliercula, vel rusticus vellet rimari S. Trinitatis mysteria, conicerent enim se in periculū hereseos. Vnde Ecclesiasticus. *Altiora te, inquit, ne qua seruis, & fortiora te ne secutus fueris, & in pluribus operibus tuis ne fueris curiosus. Multos enim supplantauit suspicio eorum, & in Vanitate detinuit sensus eorum*. Quicquid hactenus dictum est, vt vides, pertinet directe ad primam cognitionem, quam ex rebus haurit Intellectus. quamuis secundum proportionem possit etiam intelligi illa, quā homo conatur recuperare beneficio Memoriae, vel Phantasiae. Restat nunc, vt exponamus curiositatem, quę potest esse in cognitione sensuum.

Dico itaque hominem à Deo instructum sensibus. Primò, vt illi seruiant ad tolerandam vitam, & comparandam vitę necessaria, vt victum, vestitum, &c. deinde ad cauenda noxia, vt lapsus, verbera, & similia. Secundo, vt operam suam præbeant cogni-

ioni intellectus. Nihil enim penetrare potest ad arcem intellectus, quod non prius subierit portas sensuum. Tertio, ut quilibet exerceat naturalem sibi actionem, ut oculi visionem, aures auditionem, & sic de ceteris. Quoties ergo alio modo operantur, curiositatis vitium incurrunt. Idque fieri potest primo, si occupent se in rebus inutilibus. Secundo, si à rebus bonis animum distra-

Aug. c.
15.

B. August. lib. 10. Confessionum. Canem currentem, inquit, post leporem iam non specto, cum in circo fit. At vero in agro, si casu trans-
eam auertit me fortassis ab aliqua cogitatione magna, atque ad se conuertit illa venatio.
Tertio, quando actionem suam dirigunt ad aliquod malum, ut visus ad concupiscendum.

Mat. 5.

Qui viderit mulierem, inquit Christus, ad concupiscendum eam, iam mœchatus est in corde suo. Quarto, quando alieni mores obseruantur, & facta. Vnde Salomon.

Prou. 24.

Ne insidieris, ait, & quaras iniquitatem in domo iusti. neque hastes requiem eius. Excipe, quando illa obseruatio fit ad corrigendos malos. quo sensu omnes superiores tenentur obseruare suos subditos, vel alios sibi commissos. Vel quando fit ad capiendam inde edificationem.

Heb. 10.

Quo sensu dixit Apostolus

Confite

Considerantes vos invicem in promotionem caritatis, & bonorum operum.

VBI notandum est, in quolibet trium casuum, quibus licite exercemus sensus, posse interuenire vitium curiositatis, si absit aliqua circumstantia. Exempli causa, si sacerdos assistens altari coniceret oculos in crucifixum, ad ediscendum aliquem gestum vel ex voluptate attenderet ad concentum Musicum. Deinde noris curiositatem posse cadere in omnes sensus; quia per quemlibet sensum venimus in notitiã propriorum obiectorum. Itaq; contingere potest, vt vno actu duo committantur peccata, speciatim in Tactu & gustu. Nam si quis accensus desiderio probãdi saporem pomi alicuius comederet die ieiunii, delinqueret tum gula violando Ecclesiasticum præceptum, tum curiositate, quod tempore vetito notitiam illam capere voluerit. Et nota hoc differre gulosum à curioso, quod ille se oblectet in vfu & esu pomi, hic verò in notitia saporis pomi acquisita. Immodò, vt Augustinus obseruauit in libris Cõfessionum.

Ex hoc euidentius dignoscitur, quid Voluptatis, quid curiositatis agatur per sensus, quod Voluptas pulchra, suauis, canora, sapida, leuia sectatur: curiositas autem hinc con-

*Lib. 10.
o. 35.*

traria, tentandi causa, non ad subeundam molestiam, sed experiendi, noscendiq; libidinem. Itaque poteris & tu circa vnumquemque sensum explorare, quid per curiositatem, quid per voluptatem deliqueris.

22. 9.

162. 4. 2.

AD hanc curiositatē, inquit S. Thomas, pertinet itio ad turpium comcediarum, vel militarium digladiationum spectacula, & aliaque huiusmodi, producitque testimonium Chrysofomi homilia 6. in Mattheum dicentis, *adulteros inuerecundos constituunt tales inspectiones.* Itaque etiam si quis non sentiat se commoueri à materia representata, sed tantum à representatione, non est immunis à noxa, quia materia illa naturaliter oblectat. Et idē, inquit, reprehensione digni sunt imprimis viri graues, vt Prælati, Clerici, religiosi, & alii similes, si talibus spectaculis intersint. Et addit, si quis vel fortuito, vel coactus eo peruenisset, debere eum claudere oculos, & circumstantes commonefacere. Quamquam & ille periculo curiositatis expositus maneret,

6. Confes.
c. 8.

vt accidit Alipio, de quo sic Augustinus. *Quodam pugna casu cum clamor ingens populi vehementer Alipium pulsasset, curiositate victus aperuit oculos.*

De